Лабораторын ажлын тайлан №1

МТЭС Програм хангамж

О.Энэрэл 22В1NUM0506

Ажлын зорилго

Виндоус үйлдлийн системийн орчинд сүлжээний тохиргоог харуулах командуудтай танилцах, Packet Internet Groper (ping) команд, Traceroute (tracert) команд, nslookup командуудыг турших, Packet tracer программтай танилцах, Wireshark программтай танилцах зорилготой.

Даалгавар

Сүлжээний тохиргоог шалгахдаа Start —> Run (Window+ R), Виндоус үйлдлийн системийн хувьд **cmd** буюу **Command Prompt** ашиглан **ipconfig /all**, MAC үйлдлийн системд **Terminal** ашиглан **ifconfig** командын тусламжтайгаар сүлжээний бүх тохиргоог харах боломжтой.

```
Wireless LAN adapter Wi-Fi:
  Connection-specific DNS Suffix .:
  Description . . . . . . . . : Intel(R) Wi-Fi 6 AX201 160MHz
  Physical Address. . . . . . . : 7C-B2-7D-AB-4C-E9
  DHCP Enabled. . . . . . . . : Yes
  Autoconfiguration Enabled . . . . : Yes
  Link-local IPv6 Address . . . . : fe80::c788:7994:104f:2228%15(Preferred)
  IPv4 Address. . . . . . . . . . . . . . . 10.3.132.118(Preferred)
  Lease Obtained. . . . . . . . : Monday, September 9, 2024 10:01:45 AM
  Lease Expires . . . . . . . . . . . . . . . . Monday, September 9, 2024 12:01:42 PM
  Default Gateway . . . . . . . : 10.3.132.1
  DHCP Server . . . . . . . . . : 10.3.132.1
  DHCPv6 IAID . . . . . . . . . . : 243053181
  DHCPv6 Client DUID. . . . . . . : 00-01-00-01-28-8B-C3-31-7C-B2-7D-AB-4C-E9
  DNS Servers . . . . . . . . . : 10.0.80.8
                                    10.0.80.10
  NetBIOS over Tcpip. . . . . . : Enabled
```

зураг 1 ipconfig/all командийн үр дүн

Хуснэгт 1.1 Төхөөрөмжийн сулжээний тохиргоо

Талбарууд	Төхөөрөмжийн тохиргоо	Тайлбар (хэдэн битийн урттай, үүрэг зэргийг бичнэ)
IPv4 хаяг	10.3.132.118	32 бит урттай, сүлжээнд холбогдсон төхөөрөмжүүдийг танихад ашиглагддаг тоон хаяг.
Subnet mask	255.255.254.0	32 бит урттай, энэ нь сүлжээнд IP хаягийг хуваахад ашиглагддаг. IP хаяг дахь сүлжээний хэсэг болон хостын хэсгийг ялгах боломжийг олгодог.
MAC address	7C-B2-7D-AB-4C-E9	48 битийн урттай. Энэ нь тухайн төхөөрөмжийн сүлжээний интерфэйс

	T	Компьютерын сүлжээ (ЕСЕN2
		картанд (NIC) бичигдсэн
		үйлдвэрлэгчээс өгсөн давтагдашгүй
		өвөрмөц хаяг. МАС хаяг нь сүлжээний
		түвшинд төхөөрөмжүүдийг танихад
		маш чухал үүрэгтэй ба өгөгдлийг зөв
		төхөөрөмжид хүргэхэд гол үүрэг
		гүйцэтгэдэг.
Default gateway	10.3.132.1	Default Gateway гэдэг нь дотоод
		сүлжээнээс гадна интернэт эсвэл бусад
		сүлжээ рүү хандан илгээсэн
		мэдээллийг чиглүүлэх үүрэгтэй.
		Ихэвчлэн router-ийн IP хаяг байдаг.
Host Name	DESKTOP-DBHMKK4	Хостын нэр нь тухайн төхөөрөмжийн
		текстэн хаяг, сүлжээнд холбогдсон
		төхөөрөмжийг таних үүрэгтэй.
Link local IPv6 хаяг	fe80::c788:7994:104f:2	128 битийн урттай, Link-local IPv6
	228%15	хаяг сүлжээний тухайн дэд сүлжээ
		доторх төхөөрөмжүүдийн хооронд
		шууд харилцах зориулалттай, зөвхөн
		локал сүлжээнд ашиглагддаг IPv6 хаяг
		юм.
DNS servers	10.0.80.8	DNS сервер нь домэйн нэрийг IP хаягт
	10.0.80.10	хөрвүүлэх үүрэгтэй.
DHCP server	10.3.132.1	DHCP сервер нь сүлжээнд холбогдсон
		төхөөрөмжид динамикаар IP хаяг
		олгодог систем юм.

Өөрийн ажиллаж буй компьютерын сүлжээний тохиргоог ижил (нэг) сүлжээнд ажиллаж байгаа төхөөрөмжийн сүлжээний тохиргоотой харьцуулан ажиглаж дараах асуултад хариулна уу.

- а. IPv4 хаяг ижилхэн байна уу? Төстэй талууд байна уу? IP хаяг нь өөр. Төстэй тал: сүлжээнийн хаяг нь ижил байсан.
- b. Default gateway ижилхэн байна уу? Төстэй талууд байна уу? Ижил сүлжээнд хобогдсон тул ижил байна.
- с. МАС хаяг ижил байна уу? Төстэй талууд байна уу? Төхөөрөмжийн өвөрмөц физик хаяг тул өөр байсан.
- d. Subnet mask ижил болон төстэй талууд байна уу? Ижил байсан.
- e. DNS хаяг ижилхэн байна уу? Төстэй талууд байна уу? Ижил байсан.

TCP/IP сүлжээнд ping команд нь ICMP протоколын тусламжтайгаар төхөөрөмж хоорондын сүлжээний холболтыг шалгах боломжтой.

> ping [IP хаяг] эсвэл [хост нэр эсвэл домэйн нэр]

Хүснэгт 1.2 Ping командын options

Options	Option -ний тайлбар	Туршилтын үр дүн
-n	Илгээх echo request-ийн тоог тохируулах.	C:\Users\User>ping -n 5 google.com Pinging google.com [2404:6800:4005:809::200e] with 32 bytes of data: Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=58ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=59ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=59ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=68ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=59ms
		Ping statistics for 2404:6800:4005:809::200e: Packets: Sent = 5, Received = 5, Lost = 0 (0% loss), Approximate round trip times in milli-seconds: Minimum = 58ms, Maximum = 68ms, Average = 60ms
-t	Тодорхойлсон хост руу тасралтгүй ping илгээнэ. Ctrl+C дарж зогсооно.	C:\Users\User>ping -t google.com Pinging google.com [2404:6800:4005:809::200e] with 32 bytes of data: Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=68ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=63ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=63ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=59ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=50ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=50ms
-i	Илгээх echo request-ийн IP header-т TTL талбарын утгыг зааж өгнө.	Approximate round trip times in milli-seconds: Minimum = 59ms, Maximum = 68ms, Average = 61ms Control-C C:\Users\User>ping -i 100 google.com Pinging google.com [142.250.197.206] with 32 bytes of data: Reply from 142.250.197.206: bytes=32 time=57ms TTL=52 Reply from 142.250.197.206: bytes=32 time=61ms TTL=52
		Reply from 142.250.197.206: bytes=32 time=58ms TTL=52 Reply from 142.250.197.206: bytes=32 time=57ms TTL=52 Ping statistics for 142.250.197.206: Packets: Sent = 4, Received = 4, Lost = 0 (0% loss), Approximate round trip times in milli-seconds: Minimum = 57ms, Maximum = 61ms, Average = 58ms
-1	Илгээх packet-ийн хэмжээг тохируулах.	C:\Users\User>ping -1 200 google.com Pinging google.com [2404:6800:4005:802::200e] with 200 bytes of data: Reply from 2404:6800:4005:802::200e: time=76ms Reply from 2404:6800:4005:802::200e: time=62ms Reply from 2404:6800:4005:802::200e: time=59ms Reply from 2404:6800:4005:802::200e: time=65ms Ping statistics for 2404:6800:4005:802::200e: Packets: Sent = 4, Received = 4, Lost = 0 (0% loss), Approximate round trip times in milli-seconds: Minimum = 59ms, Maximum = 76ms, Average = 65ms
-l, -f	Заасан хэмжээгээр ICMP пакетийг хуваахгүй илгээнэ.	C:\Users\User>ping -1 128 -f google.com Pinging google.com [142.250.71.174] with 128 bytes of data: Reply from 142.250.71.174: bytes=128 time=61ms TTL=55 Reply from 142.250.71.174: bytes=128 time=62ms TTL=55 Reply from 142.250.71.174: bytes=128 time=67ms TTL=55 Reply from 142.250.71.174: bytes=128 time=63ms TTL=55 Ping statistics for 142.250.71.174: Packets: Sent = 4, Received = 4, Lost = 0 (0% loss), Approximate round trip times in milli-seconds:

-W	Хариу хүлээх хугацааг	C:\Users\User>ping -w 100 google.com		
	миллисекундээр	Pinging google.com [2404:6800:4005:809::200e] with 32 bytes of data: Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=56ms		
тохируулна.	тохируулна.	Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=74ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=55ms Reply from 2404:6800:4005:809::200e: time=60ms		
		Ping statistics for 2404:6800:4005:809::200e: Packets: Sent = 4, Received = 4, Lost = 0 (0% loss), Approximate round trip times in milli-seconds: Minimum = 55ms, Maximum = 74ms, Average = 61ms		

> nslookup [домэйн нэр]

1.3 nslookup командын тусламжтайгаар веб сайтын байршиж буй серверийн IP хаягийг тодорхойлох боломжтой.

Хүснэгт 1.3 nslookup жишээ

Домэйн нэр	ІР хаяг(ууд)
Google.com	142.250.197.206
Instagram.com	163.70.158.174
Facebook.com	163.70.158.35

traceroute (tracert) командыг ашиглан хүлээн авагч хүртэл хэдэн рүтөрээр (hops) дамжин хандаж байгааг харуулдаг.

> tracert [IP хаяг] эсвэл [хост нэр эсвэл домэйн нэр]

8.8.8.8 Google -ийн глобал DNS хаягийг ашиглан tracert командын үр дүнг ажиглан, тайлбарлан бичнэ үү.

```
C:\Users\User>tracert 8.8.8.8
Tracing route to dns.google [8.8.8.8]
over a maximum of 30 hops:
        1 ms
                  6 ms
                           11 ms 192.168.1.1
                           9 ms 10.180.0.1
        7 ms
                 11 ms
                           20 ms 10.128.14.101
17 ms 10.128.14.22
       28 ms
                 32 ms
                 25 ms
                          113 ms 10.128.14.10
        6 ms
                 13 ms
                           52 ms 180.149.97.29
11 ms 180.149.92.53
       33 ms
                  7 ms
       46 ms
                 64 ms
                 82 ms
                           67 ms 180.149.97.102
       68 ms
                           64 ms 180.149.95.74
74 ms 108.170.231.21
      130 ms
                 69 ms
       97 ms
                 66 ms
                 65 ms
                           70 ms 142.251.245.19
                 66 ms
                           64 ms dns.google [8.8.8.8]
Trace complete.
```

зураг 2 tracert 8.8.8.8

Тайлбар: Командийн үр дүнгээс тухайн төхөөрөмжийн хобогдсон сүлжээнээс Google-ийн DNS сервер рүү дамжихад нийт 12 рүтөрээр дамжиж байна.

gaia.cs.umass.edu веб сайтыг tracert командын үр дүнг ажиглан, тайлбарлан бичнэ үү.

зураг 3 tracert gaia.cs.umass.edu

Командийн үр дүнгээс тухайн төхөөрөмжийн хобогдсон сүлжээнээс gaia.cs.umass.edu веб сайт рүү дамжихад нийт 30-н рүтөрээр дамжиж байна.

www.cisco.com болон www.yahoo.com веб сайтуудын аль нь олон рүтер дамжиж байна вэ?

зураг 4 tracert www.cisco.com

зураг 5 tracert www.yahoo.com

Үр дүнг харицуулахад www.yahoo.com нь олон рүтөр дамжиж байна.

Хүснэгт 1.4 Tracert командын options

Options	Тайлбар	Туршилтын үр дүн
-h	Пакет дамжих рүтерийн тоог тодорхойлно.	C:\Users\User>tracert -h 5 google.com Tracing route to google.com [2404:6800:4005:802::200e] over a maximum of 5 hops: 1
-d	Хостын Domain нэрийг IP хаяг руух хөрвүүлэхгүйгээр пакет дамжиж буй hops-ийг хурдан харуулна.	Trace complete. C:\Users\User>\tracert -d google.com Tracing route to google.com [2404:6800:4005:802::200e] over a maximum of 30 hops: 1
-W	Хариу хүлээх хугацааг миллисекундээр тохируулна.	C:\Users\User\tracert -w 500 gogle.com Tracing route to google.com [2404:6800:4005:802::200e] over a maximum of 30 hops: 1

- Өөрийн төхөөрөмжийн IP хаягийг хоёртын тооллын системд хөрвүүлнэ үү. 10.3.132.118(Decimal) - 00001010.00000011.10000100.01110110
- Өөрийн төхөөрөмжийн IP хаягийг 16-тын тооллын системд хөрвүүлнэ үү.
  - 10.3.132.118 (Decimal)-0A.03.84.76(hexadecimal)
- Лабораторийн (гэр) сүлжээнд ашиглагдаж байгаа дамжууллын орчин юу вэ?

Лабораторийн сүлжээнд ашиглагдаж байгаа дамжууллын орчин нь утастай дамжууллын орчин байж, шилэн кабель ашигладаг. Гэрийн сүлжээнд ашиглагдаж байгаа дамжууллын орчин нь утасгүй дамжууллын орчин байж, Wi-Fi-г ашиглан утасгүйгээр өгөгдлийг дамжуулдаг.

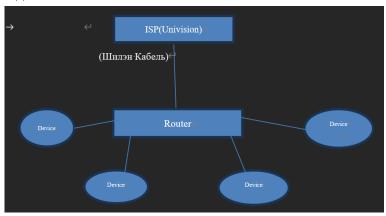
• Лабораторийн (гэр) сүлжээнд ашиглагдаж байгаа сүлжээний төхөөрөмжийн загвар (model)-ийг тодорхойлох, мөн ямар ISP компаниас ямар зурвасын өргөн түрээсэлж байгаа талаарх мэдээллийг цуглуулж тайланд оруулаарай.

Лабораторийн (гэр) сүлжээнд ашиглагдаж байгаа сүлжээний төхөөрөмжийн загвар нь Univision HomeGateway төхөөрөмж байж, Univision ISP компаниас 10Mbps-100Mbps зурвасын өргөн хурдаар түрээсэлж байна.

• Лабораторийн (гэр) сүлжээнд ашиглагдаж байгаа топологийг зурж

тайлбарлан, тайланд оруулна уу.

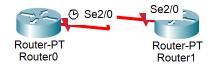
Одон топологи

1.3 Packet tracer программтай танилцах

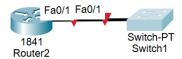
Дараах төхөөрөмжүүдийг Packet Tracer дээр байрлуулан холбож, холболтоо тайлбарлана уу. Мөн эдгээр төхөөрөмжүүд холбогдохдоо ямар интерфейс, кабелаар холбогдож байгааг сайтар судлаарай.

- Router – Router

2 router-ийг Serial интерфейс, Serial кабелаар холбогдож байна.

- Router – Switch

Router ба switch нь FastEthernet интерфейс, straight-through кабелаар холбогдож байна.

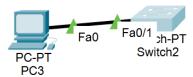
- Router – PC

Router ба PC нь FastEthernet интерфейс, Cross-over кабелаар холбогдож байна.

- Switch - Switch

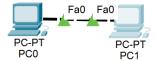

- 2 Switch нь FastEthernet интерфейс, Cross-over кабелаар холбогдож байна.
- Switch PC

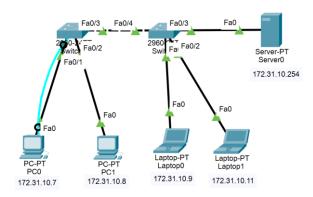

Switch ба PC нь FastEthernet интерфейс, straight-through кабелаар холбогдож байна.

- PC - PC

2 PC нь FastEthernet интерфейс Cross-over кабелаар холбогдож байна.

зураг 6 Байгуулсан топологи

```
Cisco Packet Tracer PC Command Line 1.0

C:\>ping 172.31.10.254

Pinging 172.31.10.254 with 32 bytes of data:

Reply from 172.31.10.254: bytes=32 time=12ms TTL=128

Reply from 172.31.10.254: bytes=32 time=6ms TTL=128

Reply from 172.31.10.254: bytes=32 time=6ms TTL=128

Reply from 172.31.10.254: bytes=32 time=6ms TTL=128

Ping statistics for 172.31.10.254:

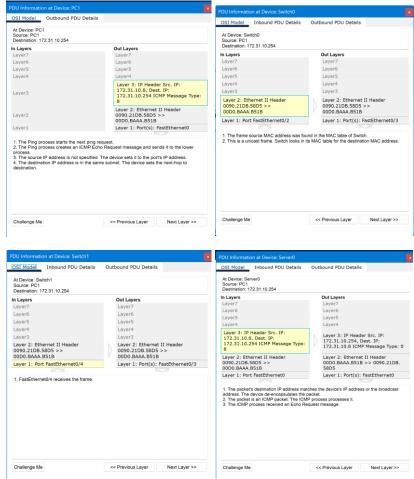
Packets: Sent = 4, Received = 4, Lost = 0 (0% loss),

Approximate round trip times in milli-seconds:

Minimum = 6ms, Maximum = 12ms, Average = 7ms

C:\>
```

зураг 7 PC1-Server руу ping

PC1-д ICMP Destination IP нь нэг subnet-д байж PC1-д Echo Request-ийг дараагийн hop-руу илгээсэн.

Echo Request Switch0-д очиход Switch0 MAC хүснэгтээс destination MAC хаягийг хайсан. Switch0 ээс Switch1 руу Echo Request-ийг илгээсэн.

Switch1 Echo Request-ийг хүлээн авч Server руу илгээж Server Echo Reply -г РС1 -руу илгээсэн.

1.4 Даалгавар

Гүйцэтгэсэн:

зураг 8 http-ээр шүүсэн үр дүн Frame түвшиний хувьд:

зураг 9 frame layer

1012 bytes on wire: сүлжээгээр дамжиж байгаа пакетиын бодит хэмжээ нь 1012 байт. Interface \Device\NPF_{96D4538E-98D3-4805-B282-000905E2F5C7}: өгөгдөл хүлээн авсан сүлжээний интерфэйсийг илэрхийлнэ.

Ethernet түвшиний хувьд:

зураг 10Ethernet II түвшин

Destination: Cisco_6a:90:d5 (08:4f:a9:6a:90:d5) хүлээн авагчийн MAC хаягыг илэрхийлнэ.

Source: Intel_ab:4c:e9 (7c:b2:7d:ab:4c:e9) илгээгчийн MAC хаягыг илэрхийлнэ. Туре: IPv4 (0x0800): Ethernet фреймд дамжуулж буй өгөгдлийн төрөл нь IPv4 протоколтой гэдгийг илэрхийлдэг.

Іру4 түвшиний хувьд:

```
▼ Internet Protocol Version 4, Src: 10.3.132.118, Dst: 10.0.50.65
    0100 ... = Version: 4
    ... 0101 = Header Length: 20 bytes (5)
    Differentiated Services Field: 0x00 (DSCP: CS0, ECN: Not-ECT)
    Total Length: 998
    Identification: 0x286f (10351)
    ▶ 010. ... = Flags: 0x2, Don't fragment
    ... 0 0000 0000 0000 = Fragment Offset: 0
    Time to Live: 128
    Protocol: TCP (6)
    Header Checksum: 0x0000 [validation disabled]
    [Header checksum status: Unverified]
    Source Address: 10.3.132.118
    Destination Address: 10.0.50.65
    [Stream index: 22]
```

зураг 11ІРv4 түвшин

Пакетийн хэмжээ: 998 байт

Src: 10.3.132.118 илгээгчийн ipv4 хаяг

Dst: 10.0.50.65 хүлээн авагчийн ipv4 хаяг

TTL: 128

ТСР протоколын дугаар: 6

ТСР Тувшин:

```
ransmission Control Protocol, Src Port: 53334, Dst Port: 80, Seq: 1, Ack: 1, Len: 958
Source Port: 53334
Destination Port: 80
[Stream index: 1]
 [Stream Packet Number: 1]
 [Conversation completeness: Incomplete (28)]
 [TCP Segment Len: 958]
 Sequence Number: 1 (relative sequence number)
 Sequence Number (raw): 438381740
[Next Sequence Number: 959 (relative sequence number)]
Acknowledgment Number: 1 (relative ack number)
Acknowledgment number (raw): 1272221824
0101 .... = Header Length: 20 bytes (5)
Flags: 0x018 (PSH, ACK)
Window: 513
[Calculated window size: 513]
 [Window size scaling factor: -1 (unknown)]
Checksum: 0xce92 [unverified]
 [Checksum Status: Unverified]
Urgent Pointer: 0
[Timestamps]
 [SEQ/ACK analysis]
 TCP payload (958 bytes)
```

зураг 12 ТСР түвшин

Илгээгчийн порт дугаар: 53334 Хүлээн авагчийн порт дугаар: 80

Sequence Number: 1 энэ сегмент TCP холболтод хамгийн эхний сегмент эсвэл дарааллын дугаарын эхний сегмент болохыг илтгэнэ.

Acknowledgment Number: 1 Өмнөх сегментийг хүлээн авсныг илтгэнэ.

Len: 958: сегментийн хэмжээ.

НТТР түвшиний хувьд:

```
# Hypertext Transfer Protocol

    GET /wiresharkfiles/INTRO-wireshark-%20file1.html HTTP/1.1\r\n
    Host: netconf.num.edu.mn\r\n
    Connection: keep-alive\r\n
    Upgrade-Insecure-Requests: 1\r\n
    User-Agent: Mozilla/5.0 (Windows NT 10.0; Win64; x64) AppleWebKit/537.36 (KHTML, like Gecko) Chrome/128.0.0.0 Safari/5
    Accept: text/html,application/xhtml+xml,application/xml;q=0.9,image/avif,image/webp,image/appg,*/*;q=0.8,application/s
    Accept-Encoding: gzip, deflate\r\n
    Accept-Language: en,zh-CN;q=0.9,zh;q=0.8,mn;q=0.7\r\n
    [...]Cookie: _ga_4R6FNSW7MZ=GS1.3.1705927977.4.1.1705927995.42.0.0; _ga=GA1.1.616780277.1652872604; _ga_SSVX3V5VBH=GS1.
    \r\n
    [Response in frame: 637]
    [full request_URI: http://netconf.num.edu.mn/wiresharkfiles/INTRO-wireshark-%20file1.html]
```

зураг 13 http түвшин

НТТР Тувшин:

Request Method: GET сервэрээс өгөгдөл авахийг хүсэж буйг илэрхийлнэ.

Request URI: /wiresharkfiles/INTRO-wireshark-%20file1.html

Request Version: HTTP/1.1 HTTP протоколын хувилбар

Request Line: GET /wiresharkfiles/INTRO-wireshark-%20file1.html HTTP/1.1

Host: netconf.num.edu.mn энэ нь серверийн хост нэрийг тодорхойлдог HTTP хүсэлтийн толгой хэсэг юм.

Дүгнэлт

Тухайн лабораторийн ажилаар ping команд нь сүлжээнд холбогдож буй хостын холболтыг шалгах ба мэдээллийг илгээх болон хүлээн авах хугацааг хэмжихэд ашиглагддаг. Traceroute командыг ашиглан хүлээн авагч хүртэл хэдэн рүтерээр дамжин хандаж байгааг харуулдаг. nslookup командын тусламжтайгаар веб сайтын байршиж буй серверийн IP хаягийг тодорхойлох боломжтойг олж мэдсэн. Мөн сүлжээнд холбогдсон төхөөрөмжүүд хоорондоо хэрхэн мэдээлэл дамжуулж байгааг олж мэдсэн.